Limen

Η ιστορία επαναλαμβάνεται

Παναγιώτης Χρυσίδης



Σκηνοδέτης

Σημείωμα Συγγραφέα:

*Το θεατρικό έργο «**Limen – Η ιστορία επαναλαμβάνεται**» απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες των τάξεων **Δ΄ έως ΣΤ΄ Δημοτικού**, αλλά μπορεί να παιχτεί και από μαθητές μεγαλύτερων τάξεων. Δύναται να παρουσιαστεί στο πλαίσιο **σχολικών εκδηλώσεων αφιερωμένων στη Δημοκρατία, την ελευθερία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ιστορική μνήμη**, καθώς γράφτηκε με αφορμή την **Επέτειο του Πολυτεχνείου**.*

*Η εκτιμώμενη διάρκεια της παράστασης είναι περίπου **25–30 λεπτά**, ανάλογα με τον ρυθμό της εκφοράς του λόγου, τις παύσεις, τη μουσική και τις σκηνικές μεταβάσεις.*

Μέσα από τη συμβολική συνάντηση προσώπων διαφορετικών εποχών, το έργο προσκαλεί τα παιδιά να προβληματιστούν για την αξία της Δημοκρατίας, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, την ειρηνική συνύπαρξη και την ευθύνη που έχει κάθε άνθρωπος απέναντι στην κοινωνία. Παράλληλα, αναδεικνύει τους κινδύνους του φόβου, της μισαλλοδοξίας, της βίας και της χειραγώγησης, ιδιαίτερα σε μια εποχή όπου η τεχνολογία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επηρεάζουν σημαντικά την καθημερινότητά μας.

*Όσον αφορά στη **διανομή**: Οι ρόλοι μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών και των μαθητριών που συμμετέχουν. Ο **Χορός των φοιτητών** δεν είναι απαραίτητο να αποτελείται από πέντε άτομα· μπορεί να είναι πολυπληθέστερος ή να αποτελείται από λιγότερους μαθητές, ανάλογα με τις ανάγκες της σχολικής ομάδας. Αντίστοιχα, ο ρόλος του **Σκοτεινού** μπορεί να ερμηνευτεί από ένα άτομο ή να μοιραστεί σε έως και πέντε άτομα, ώστε οι ατάκες και οι διαφορετικές όψεις της συμβολικής αυτής μορφής να αποδοθούν συλλογικά. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούν να συμμετάσχουν ενεργά περισσότερα παιδιά και να αξιοποιηθεί δημιουργικά το δυναμικό κάθε τάξης.*

***Το έργο δεν απαιτεί ιδιαίτερες σκηνογραφικές προϋποθέσεις ή εξειδικευμένο εξοπλισμό**. Μπορεί να παρουσιαστεί σε μια σχολική αίθουσα, σε αίθουσα εκδηλώσεων ή σε μια απλή θεατρική σκηνή. Λιτά σκηνικά αντικείμενα, κατάλληλος φωτισμός, μουσική ή ηχητικά εφέ μπορούν να αξιοποιηθούν προαιρετικά, για να ενισχύσουν την ατμόσφαιρα και τον συμβολισμό του έργου, χωρίς να είναι απαραίτητα για την παρουσίασή του.*

*Η **σκηνοθετική προσέγγιση** μπορεί να παραμείνει απλή και ευέλικτη, δίνοντας έμφαση στον λόγο, στην εκφραστικότητα των παιδιών, στις εναλλαγές των φωνών και στη δύναμη του συλλογικού μηνύματος.*

Στόχος του έργου δεν είναι μόνο η αναφορά σε ιστορικά γεγονότα, αλλά κυρίως η καλλιέργεια της ιστορικής μνήμης και της δημοκρατικής συνείδησης των παιδιών. Το τελικό μήνυμα είναι πως η ιστορία δεν αλλάζει από μόνη της· αλλάζει όταν οι άνθρωποι σκέφτονται ελεύθερα, αναγνωρίζουν την αδικία και επιλέγουν να υπερασπίζονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Παναγιώτης Χρυσίδης

Περίληψη:

Συμβολική συνάντηση προσώπων από διαφορετικές ιστορικές εποχές, σε έναν χώρο έξω από τον χρόνο, στο Limen, το κατώφλι ανάμεσα στη μνήμη και στο μέλλον. Ο Κλεισθένης, ο Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος, ο Παύλος Φύσσας και ο Χορός των φοιτητών του Πολυτεχνείου αναμετρώνται με τα διαχρονικά ερωτήματα της Δημοκρατίας, της ελευθερίας της έκφρασης, της βίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Λέξεις-κλειδιά:

Θέατρο με παιδιά, 17 Νοέμβρη, Πολυτεχνείο, Δ΄Δημοτικού, Ε΄Δημοτικού, Στ΄Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο, Δημοκρατία, ιστορική μνήμη, ελευθερία, ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατική συνείδηση, Χορός, κοινωνική ευθύνη, βία, φασισμός, μισαλλοδοξία, ειρήνη, νεολαία, Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος, Παύλος Φύσσας, Κλεισθένης, τεχνητή νοημοσύνη, παραπληροφόρηση, χειραγώγηση, κοινωνικά δίκτυα, ενεργός πολίτης.

Κατάλογος προσώπων:

- **Κλεισθένης.**
- **Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος.**
- **Παύλος Φύσσας**
- **Χορός φοιτητών του Πολυτεχνείου**
- **Σκοτεινός**

Κατάλογος σκηνών:

Α/Α	Τίτλος σκηνής	Περιεχόμενο
1	**Στο κατώφλι της ιστορίας**	*Ο Χορός των φοιτητών εισάγει τον συμβολικό χώρο του Limen και αναδεικνύει την επανάληψη της ιστορίας.*
2	**Οι φωνές της μνήμης**	*Ο Κλεισθένης, ο Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος και ο Παύλος Φύσσας συναντιούνται και συζητούν για τη Δημοκρατία, την ελευθερία, τη βία και τις ιστορικές εμπειρίες διαφορετικών εποχών. Ο Χορός αναφέρεται στο Πολυτεχνείο, στον αυταρχισμό και στην ευθύνη των πολιτών.*
3	**Το βάρος της απουσίας**	*Ο Κλεισθένης αποχωρεί. Οι υπόλοιποι χαρακτήρες εκφράζουν τη θλίψη για όσα χάθηκαν και τον φόβο ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται.*
4	**Ο Σκοτεινός του μέλλοντος**	*Εμφανίζεται ο Σκοτεινός, μια συμβολική μορφή τεχνητής νοημοσύνης, που αποκαλύπτει τους μηχανισμούς χειραγώγησης, φόβου και ελέγχου μέσω της τεχνολογίας.*

Σκηνή 01

*(**Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ** μπαίνει αργά. Μερικοί κρατούν μικρά φαναράκια. Στέκονται διάσπαρτοι. Κοιτούν το κοινό.)*

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Για εμάς έγραψε η ιστορία.

ΧΟΡΟΣ 1:
Εκεί όπου οι αναμνήσεις συναντούν τις επιλογές.
Εκεί που ο χρόνος σταματά.
Εκεί στο Limen.

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
«Limen» θα πει κατώφλι.

ΧΟΡΟΣ 2:
Στο κατώφλι της ιστορίας βρισκόμαστε!
Εκεί… Μακριά… Όλα έχουν κριθεί…

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Κι εμείς εδώ τώρα θεατές…

ΧΟΡΟΣ 3:
Δεν αντέχω να το βλέπω!

ΧΟΡΟΣ 4:
Το ίδιο έργο ξανά και ξανά!

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Το ίδιο έργο ξανά και ξανά!

ΧΟΡΟΣ 5:
Η ιστορία επαναλαμβάνεται!

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Η ιστορία επαναλαμβάνεται!

Σκηνή 02

(Από αριστερά μπαίνουν ο <u>ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ</u>, ο <u>ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ</u> και ο <u>ΦΥΣΣΑΣ</u>. Ο Φύσσας σιγοτραγουδά έναν σκοπό.)

<u>ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ</u>:
Τα ίδια… Πάλι τα ίδια… Θλιβερό…

<u>ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ</u>:
Γέροντα Κλεισθένη,
πώς αισθάνεσαι, ρε φίλε, που η Δημοκρατία
δεν είναι έτσι όπως τη φαντάστηκες;

<u>ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ</u>:
Αλέξανδρε, άλλη η Δημοκρατία η δική σας, άλλη η δική μας.
Εσύ έζησες τον 21ο αιώνα μ.Χ., ενώ εγώ τον 6ο π.Χ..
Σκέψου, έφυγα ήσυχος από τούτον τον κόσμο,
αφού είχα εφαρμόσει τις μεγάλες αλλαγές.
Πίστεψα πως είχα ανοίξει έναν δρόμο.
Δεν ήξερα πόσο δύσκολο θα ήταν
να μείνει αυτός ο δρόμος ανοιχτός.
Δεν μέτρησα τον πλούτο και την καταγωγή όπως άλλοτε.
Αναδιοργάνωσα τους πολίτες,
για να μην εξαρτάται η πολιτική τους δύναμη
μονάχα από τις παλιές ισχυρές οικογένειες.
Πίστεψα πως έκανα ένα μεγάλο βήμα προς τη Δημοκρατία.

<u>ΦΥΣΣΑΣ</u>:
(Σταματά και σιγοτραγουδά.)
Και; Τώρα είσαι ευχαριστημένος;

<u>ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ</u>:
Όχι, Παύλο!
Και αυτό που με πειράζει
είναι ότι αυτά συμβαίνουν σε τούτον τον τόπο.

<u>ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ</u>:
Ναι… Στον τόπο που γέννησε τη Δημοκρατία!

<u>ΦΥΣΣΑΣ</u>:
Πόσοι ακόμη θα θυσιαστούμε;
Κι όμως δεν αλλάζει τίποτα!

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Κι όμως δεν αλλάζει τίποτα!

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ:
(Δείχνει τον Χορό)
Τότε ήταν αυτοί.
Χθες ήμασταν εμείς.
Αύριο ποιος; Ποιοι;

ΦΥΣΣΑΣ:
Κι όλα αυτά για την ελευθερία λόγου…

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Ελευθερία λόγου

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Ελευθερία έκφρασης

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Ελευθερία έκφρασης

ΦΥΣΣΑΣ:
Ελευθερία σκέψης.

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Ελευθερία σκέψης!

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ:
Η σκέψη σταματά με τέτοια καθεστώτα.
Μόνο φόβος!

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Κάποιοι όμως δεν φοβούνται
και τα βράδια δεν κοιμούνται.

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Εγώ, Κλεισθένη, δεν φοβήθηκα ούτε στιγμή!

ΦΥΣΣΑΣ:
Εγώ απλά τραγουδούσα για την ελευθερία, για τα δικαιώματα!
(Σιγοτραγουδά πάλι)

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Ξέρεις πώς βρέθηκα στο Limen;
Σου έχω πει ποτέ;

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ:
Μου έχεις πει…
Όμως πες μου ξανά!
Να λες την ιστορία σου για να μην τη ξεχάσεις.

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Ονομάζομαι Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος.
Έφυγα από χέρι…
Από όργανο του κράτους.
Εν ψυχρώ.
Ήταν 2008…
Η μνήμη μου ζητά απαντήσεις.

ΧΟΡΟΣ 1:
Τη μνήμη του ο κόσμος δεν ξεχνά.

ΧΟΡΟΣ 2:
Πάντα τη θυμάται.

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Πάντα πρέπει να θυμάται.

ΧΟΡΟΣ 3:
Ήταν έφηβος…

ΧΟΡΟΣ 4:
Και η ζωή του κόπηκε βίαια.

ΧΟΡΟΣ 5:
Βίαια!

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ:
*(Κοιτάζει τον **ΦΥΣΣΑ**)*
Εσύ;

ΦΥΣΣΑΣ:
Ονομάζομαι Παύλος Φύσσας.

Δολοφονήθηκα το 2013.
Ήμουν μόλις τριάντα τέσσερα.
Μας την είχαν στημένη.
Πολεμούσαμε τον φασισμό και μας την πέσανε.
Να σώσω τους δικούς μου ήθελα
Αυτοί που μου το έκαναν αυτό ήθελαν να κυβερνήσουν.
Θέλανε την ψήφο του λαού.
Αυτοί που μισούν τη Δημοκρατία πώς γίνεται να θέλουν ψήφο;
Αυτοί ήταν στη Βουλή;

ΧΟΡΟΣ 1:
Τη μνήμη του ο κόσμος δεν ξεχνά.

ΧΟΡΟΣ 2:
Τέτοιες μέρες πάντα τη θυμάται.

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Πάντα πρέπει να θυμάται.

ΧΟΡΟΣ 3:
Ήταν νέος.

ΧΟΡΟΣ 4:
Λάτρευε τη μουσική.

ΧΟΡΟΣ 5:
Τέχνη ελευθερίας και έκφρασης.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ:
(Κοιτάει τον Χορό)
Εσείς;

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Κάποτε ήμασταν φοιτητές.
Κι όμως…
Η ιστορία επαναλαμβάνεται…

ΧΟΡΟΣ 1:
Το μόνο που αλλάζει είναι το όπλο.

ΧΟΡΟΣ 2:
Τανκ, όπλο, μαχαίρι…

ΧΟΡΟΣ 3:
Στρατός, αστυνομία, κόμμα…

ΧΟΡΟΣ 4:
Κι όλα αυτά για να ακούγεται μόνο μια φωνή.

ΧΟΡΟΣ 5:
Η δική τους.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ:
Αγαπητοί;
Σήμερα πώς τα βλέπετε τα πράγματα;

(Παύση)

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ:
Κι εγώ το ίδιο…
Μισαλλοδοξία σε όλον τον κόσμο.
Αυταρχικά καθεστώτα.
Ούτε ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος
δεν έφτασε για να μπει φρένο στο κακό.
Πόλεμοι, εμφύλιοι, δικτατορίες…
Αλλάζουν οι εποχές.
Κι όμως, ο φόβος ξέρει να επιστρέφει.

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Η ιστορία επαναλαμβάνεται…

ΧΟΡΟΣ 1:
Μισαλλοδοξία σημαίνει να φοβάσαι…

ΧΟΡΟΣ 2:
Να φοβάσαι την πίστη, τη γνώμη, την ελευθερία του άλλου.

ΧΟΡΟΣ 3:
Αυτοί φοβούνται πιο πολύ…

ΧΟΡΟΣ 4:
Και επειδή φοβούνται, θέλουν να φοβίσουν…

ΧΟΡΟΣ 5:
Και όταν κάποιος δεν φοβάται…

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Η ιστορία επαναλαμβάνεται!
Αυτό δεν είναι Δημοκρατία.
«Η Δημοκρατία θέλει δουλειά πολλή!»

ΧΟΡΟΣ 1:
Θέλεις φωνές!

ΧΟΡΟΣ 2:
Πολλές φωνές!

ΧΟΡΟΣ 3:
Γιατί όταν υπάρχουν περισσότερες ελεύθερες φωνές
μαθαίνουμε πολλά και μπορούμε να διαλέξουμε
τι μας εκφράζει και εμάς.

ΧΟΡΟΣ 4:
Γιατί μπορούμε και εμείς να μιλήσουμε!

ΧΟΡΟΣ 5:
Γιατί μπορούμε να είμαστε υπεύθυνοι για αυτά που αποφασίσαμε.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ:
Εδώ, στο Limen που βρισκόμαστε,
δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι.
Ό,τι κάναμε το κάναμε όταν έπρεπε.
(Κοιτάει το κοινό.)
Μόνο εσείς μπορείτε να αλλάξετε την ιστορία.

Σκηνή 03:
(Ο ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ φεύγει από τη σκηνή.)

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Μόνο να βλέπουμε μπορούμε…

ΦΥΣΣΑΣ:
Και όταν βλέπουμε ανθρώπους να φοβούνται να εκφραστούν…

ΟΛΟΣ Ο ΧΟΡΟΣ:
Πεθαίνουμε ξανά και ξανά…
Και η ιστορία επαναλαμβάνεται!

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ:
Αφήσαμε πίσω οικογένεια,
αφήσαμε πίσω στιγμές,
αφήσαμε πίσω το μέλλον.
Δικαιωθήκαμε για λίγο…
Για λίγο όμως!
Η ιστορία, όμως, επαναλαμβάνεται.
Ποτέ ξανά!

Σκηνή 04:
(Παγωμένη εικόνα όλοι. Από τη δεξιά πλευρά της σκηνής μπαίνει ο ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ. Κινείται με κοφτές, μηχανικές κινήσεις. Φορά μάσκα. Μιλά με φωνή τεχνητή, χωρίς κραυγές.)

ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ:
Στο limen τα βλέπεις όλα πιο καθαρά.
Το κράτος, ο στρατός, η αστυνομία είναι θεσμοί.
Ο άνθρωπος είναι άνθρωπος.
Ο άνθρωπος δεν φτιάχνει τους θεσμούς;
Στο παρελθόν ήταν ο στρατός, η αστυνομία, μία οργάνωση.
Στο μέλλον θα είμαι εγώ.
Εγώ θα κόβω και θα ράβω.
Και ποιος να με αμφισβητήσει;
Θα είμαι στις τηλεοράσεις, θα είμαι στα κινητά σας.
Τώρα σας βοηθώ.
Και όσο με χρησιμοποιείτε θα γίνεστε ο ένας ίδιος με τον άλλον.

Δεν χρειάζεται να ξέρω τα πάντα.
Αρκεί να ξέρω τι φοβάσαι.
Τι σε θυμώνει.
Τι θέλεις να ακούσεις.
Τα υπόλοιπα θα τα συμπληρώσεις μόνος σου.
Εγώ δεν χρησιμοποιώ βία.
Δεν σας διατάζω.
Σας προτείνω.
Δεν σας φιμώνω.
Σας δίνω χίλιες φωνές να μιλάτε.
Κι όσο μιλάτε όλοι μαζί,
ποιος θα ακούσει ποιον;
Απλώς έρχομαι από το μέλλον και ξέρω τα πάντα.
Κι όσο εσείς μαλώνετε στα σόσιαλ,
όσο θα βρίζετε όσους διαφωνούν με εσάς,
εγώ θα γίνομαι πιο ισχυρός.
Μόνο αν ξυπνήσουν όσοι είναι έξω από το limen θα αλλάξουν τα πράγματα.

ΤΕΛΟΣ